

POSTANOWIENIE

16 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Małgorzata Manowska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 16 maja 2024 r. w Warszawie
zażalenia A.A.

na wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z 13 kwietnia 2023 r., I ACa 1707/21,

w sprawie z powództwa A.A.

przeciwko S. spółce akcyjnej w W.

o zapłatę,

**uchyla zaskarżony wyrok w pkt. 1 i w tym zakresie przekazuje
sprawę Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu
do rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 20 października 2021 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu w sprawie z powództwa A.A. przeciwko S. spółka akcyjna w W., w pkt. I ustalił, że umowa kredytu waloryzowanego wartością waluty obcej – frankiem szwajcarskim zawarta w dniu 28 listopada 2007 r. przez powódkę z poprzednikiem prawnym strony pozwanej S. spółka akcyjna w W. – K. spółka akcyjna w W. jest nieważna; w pkt. II zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 26.860,58 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie; w pkt. III w pozostałym zakresie powództwo oddaliła; w pkt. IV zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki koszty

postępowania; w pkt. V nakazał powódce, aby uiściła określone kwoty tytułem brakujących wydatków na koszt dowodu z opinii biegłego sądowego.

Od wyroku Sądu pierwszej instancji apelację wniósł pozwany Bank.

Wyrokiem z 13 kwietnia 2023 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, uchylił zaskarżony wyrok w pkt. II, IV i V i w tym zakresie sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania. W pkt. II Sąd Apelacyjny oddalił apelację w pozostałym zakresie.

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, ale zaprezentował częściowo odmienną ocenę prawną roszczenia powódki. Przyznał, że dokonana na podstawie tych ustaleń ocena żądania pozwu w zakresie dotyczącym żądania ustalenia nieważności umowy kredytu jest zgodna z aktualnym orzecznictwem Sądu Najwyższego i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, której przedmiotem jest ocena ważności umów o kredyt indeksowany lub denominowany walutą wymieniającą, zawieranych przez konsumentów z instytucjami bankowymi. Tym samym podniesione w apelacji zarzuty odnoszące się do ustalenia nieważności umowy są chybione.

Sąd drugiej instancji uznał jednak, że do rozpoznania istoty sprawy (wywiedzionego przez powódkę żądania zapłaty) konieczne jest przeprowadzenie w całości postępowania dowodowego mającego na celu ustalenie wysokości bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego Banku, kosztem zubożonej powódki świadczącej nienależnie, zatem koniecznym stało się uchylenie w części zaskarżonego wyroku.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego powódka na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. wniosła zażalenie, zarzucając naruszenie przepisów postępowania art. 386 § 4 k.p.c., polegające na bezzasadnym przyjęciu, że zachodzą przesłanki do uznania, iż Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy. Ponadto powódka zarzuciła naruszenie art. 410 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 i 2 w zw. z art. 6 ust. 1 Dyrektywy Rady nr 93/13/EWG w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich. Strona powodowa wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w pkt. 1 i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie zasługiwało na uwzględnienie.

Kontrola Sądu Najwyższego dokonywana na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. powinna uwzględniać konstytucyjną zasadę dwuinstancyjnego rozpoznawania spraw, wyrażoną w art. 176 ust. 1 Konstytucji, w szczególności, jeśli chodzi o wykładnię pojęcia konieczności przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (art. 386 § 4 k.p.c.). Zażalenie, o którym mowa w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. jest formalnym środkiem zaskarżenia, którego konstrukcja wyklucza merytoryczne rozpoznanie sprawy. Kontrola dokonywana na podstawie tego przepisu powinna mieć charakter formalny, skupiający się na ustanowionych w art. 386 k.p.c. przesłankach uchylenia orzeczenia sądu I instancji, bez wkraczania w kompetencje sądu *in merito* (por. postanowienie SN z dnia 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12, OSNC 2013, nr 4, poz. 54). W rezultacie, Sąd Najwyższy w przypadkach określonych w art. 386 § 4 ogranicza się do zbadania czy sąd drugiej instancji prawidłowo ocenił przyczynę uzasadniającą uchylenie orzeczenia i czy jego merytoryczne stanowisko uzasadniało taką ocenę postępowania sądu pierwszej instancji. Poza zakresem kontroli Sądu Najwyższego pozostaje natomiast ocena merytorycznego stanowiska sądu II instancji, jak również wskazania sądu drugiej instancji co do dalszego postępowania czy też wykładnia prawa materialnego dokonana przez ten sąd (por. m.in. postanowienia SN: z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, OSNC 2013, nr 3, poz. 41; z dnia 28 stycznia 2015 r., II CZ 85/14; z dnia 9 stycznia 2015 r., V CZ 86/14; z dnia 28 listopada 2014 r., I CZ 91/14).

Konkludując, przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. zażalenie jest skierowane przeciwko uchyleniu przez sąd drugiej instancji wyroku lub postanowienia co do istoty sprawy i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, a więc ocenie Sądu Najwyższego może być poddany jedynie ewentualny błąd sądu odwoławczego przy kwalifikowaniu określonej sytuacji procesowej jako odpowiadającej powołanej podstawie orzeczenia kasatoryjnego. Ustawowe przesłanki uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji zostały określone wąsko, stąd w przypadku wniesienia zażalenia kognicja Sądu

Najwyższego ogranicza się do skontrolowania, czy istotnie doszło do nierozpoznania istoty sprawy lub też, czy faktycznie istnieje w realiach rozpoznawanej sprawy konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (por. np. postanowienie SN z dnia 12 lutego 2014 r., IV CZ 120/13). Wszelkie inne wady, dotyczące naruszeń prawa materialnego, czy też procesowego (poza nieważnością postępowania - art. 386 § 2 k.p.c.), nie uzasadniają uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Wszystkie tego rodzaju braki, jak wspomniano wyżej, powinny być w systemie apelacji pełnej załatwiane bezpośrednio w postępowaniu apelacyjnym (por. postanowienia SN: z dnia 19 grudnia 2012 r., II CZ 141/12; z dnia 2 października 2014 r., IV CZ 68/14).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, wymóg przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c., weryfikowany jest z punktu widzenia sądu drugiej instancji. Istotne jest tu nie stwierdzenie czy postępowanie dowodowe w ogóle w jakimś zakresie zostało przez sąd pierwszej instancji przeprowadzone, ale to, czy dowody te mają znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (postanowienie SN z 13 listopada 2014 r., III SZ 1/14). Przenosząc rozważania na grunt niniejszej sprawy, na podstawie analizy zalegającego w sprawie materiału dowodowego przyjąć należy, że Sąd pierwszej instancji, realizując zasadę kontradyktoryjności, przeprowadził postępowanie dowodowe.

Sąd pierwszej instancji ustalając stan faktyczny w zakresie niezbędnym dla rozstrzygnięcia oparł się na dowodach z dokumentów przedłożonych przez strony, na dowodzie z zeznań świadków i powódki oraz opinii biegłego, która jednak miała zdaniem Sądu marginalne znaczenie. Sąd Okręgowy nie miał wątpliwości co do wiarygodności złożonych dokumentów dotyczących zawarcia i wykonania umowy kredytu.

Sąd drugiej instancji wskazał jednak, że Sąd Okręgowy bezzasadnie przyjmując, iż powódka uprawniona jest do żądania zwrotu uiszczonych w wykonaniu nieważnej umowy należności, nie przeprowadził postępowania dowodowego mającego na celu ustalenie czy powódka na skutek nienależnego

świadczenia jest zubożona, co uprawnia ją do żądania zwrotu nienależnego świadczenia w granicach bezpodstawnego wzbogacenia Banku, co powodowało konieczność uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji.

Sąd Najwyższy zauważa, że w sprawie nie zachodziła, w żadnym przypadku, konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Podstawą orzeczenia Sądu pierwszej instancji, były liczne ustalenia, wsparte dowodami. Konieczność prowadzenia postępowania dowodowego w całości należy odróżnić od sytuacji, w której potrzebne jest jedynie uzupełnienie postępowania dowodowego w określonym zakresie lub przeprowadzenie dowodów bezpodstawnie pominiętych przez sąd pierwszej instancji (postanowienie SN z dnia 1 marca 2017 r., IV CZ 125/16).

Uszło uwadze Sądu Apelacyjnego, że nawet jeżeli uznał, iż konieczne jest uzupełnienie postępowania dowodowego w tym zakresie, to w ramach swojej kognicji znajdującej oparcie w systemowej konstrukcji apelacji pełnej powinien był uzupełnić zgromadzony w sprawie materiał dowodowy.

Jak trafnie podnosi żaląca Sąd pierwszej instancji przeprowadził w toku postępowania te dowody, które uznał za istotne z punktu widzenia rozstrzygnięcia.

W efekcie, z powyższych przyczyn, zaskarżone rozstrzygnięcie nie może się ostać i jako takie podlega uchyleniu. Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.

(M.M.)

[ms]

